

Vasteplantenveredeling voor

Veertig jaar lang was hij werkzaam bij Boot & Co Boomkwekerijen BV in Boskoop, waarvan lange tijd als hoofd Inkoop. Na zijn pensionering ging hij aan de slag als hobby-veredelaar in vaste planten. De eerste resultaten beginnen nu zichtbaar te worden. In dit Plantariumnummer aandacht voor het veredelingswerk van Kees Jan Kraan.

Tekst en fotografie: Wim Ciggaar

Vrijwel zijn gehele leven heeft Kees Jan Kraan in de boomkwekerij gewerkt. De inkoop behoorde tot de belangrijkste taken, maar ook de veredeling had zijn warme aandacht. Gedwongen door de marktomstandigheden besloot men bij Boot & Co in de jaren tachtig zelf de veredeling ter hand te nemen. Kees Jan Kraan daarover: "Directe aanleiding was dat de concurrentie wel over nieuwigheden beschikte en dat wij daar niet aan konden komen. Dus zijn we zelf rozen, heesters en bomen gaan veredelen. Een activiteit die in de loop der jaren is uitgegroeid tot een volwaardige R&D afdeling waar drie mensen parttime werken (Margareth Hop, Ronald Houtman en Kees Jan Kraan) en waar ik nog steeds leiding aan mag geven."

SUCCESEN

Het grootste succes uit de veredelingsactiviteiten bij Boot & Co is volgens Kees Jan Kraan de rozenveredeling. "Een groot en belangrijk artikel voor met name gemeenten omdat ze zo lang kleur weten te geven aan plantsoenen. Dat

betekent dat variëteiten voor dit doel geschikt moeten zijn voor machinaal onderhoud en super gezond dienen te zijn, dus geen meel- en sterroetdauw ook wel blackspot genoemd.

.....

'Focus is een heel belangrijk aspect bij de veredeling'

.....

Een tweede succesvolle groep zijn de Mahonia repens hybriden, waar we erin geslaagd zijn om lage, gezonde planten te maken die bovendien rijk bloeien. Bij de Hydrangea paniculata-typen (pluimhortensia's) is de Cocktail-serie razend populair. Variëteiten met een lange sierwaarde die zich makkelijk laten stekken en winterhard zijn. Overigens beschikken we bij Hydrangea over een uitgebreid kruisingsprogramma waarbij we onder meer zoeken naar nieuwe bloemvormen. Weigela Little Red Robin is het resultaat van het veredelen van lage heesters die bovendien doorbloeiend zijn of over een mooie bladkleur beschikken,

zoals Naomi Campbell'. Ook in Prunus laurocerasus hebben we het nodige gedaan en dan met name de lagere typen. Veredelen is een bezigheid die we bij Boot & Co met het hele bedrijf doen. Er moet een interactie zijn met de signalen uit de markt. Als veredelaars hebben we in het verleden te lang maar raak veredeld. Gelukkig wordt er tegenwoordig veel meer geluisterd naar de wensen van de markt. Dat heeft geleid tot een andere aanpak van de veredeling, waarbij allerlei aspecten het proces beïnvloeden."

HEMEROCALLIS

Tien jaar geleden besloot Kees Jan Kraan naast zijn werk ook wat voor zichzelf te gaan doen en de Hemerocallis-veredeling ter hand te nemen. Uitgangspunt daarbij was een bijdrage te leveren aan een grotere populariteit van de daglelie in Europa, en contact met andere hobbykwekers te krijgen. Met name in Amerika is er behoefte aan Hemerocallissen die vroeg bloeien, niet al te hoog worden, over harde kleuren beschikken en bij voorkeur doorbloeien, zodat de consument er lang plezier van kan hebben. De veredeling leverde hem honderden nummers op van hoog tot laag en in allerlei bloemvormen en kleuren. Tot zijn teleurstelling pakt niemand de nieuwe kruisingslijnen op. "Ik ben er nu ruim tien jaar mee bezig geweest, maar de belangstelling blijft uit en met name ook de tuincentra laten het afweten. Een aantal nummers heb ik weggegeven en ik doe nu nog specifiek één ronde voor de handel. Een programma waar we in één keer alles samenballen met tetraploïde soorten. Dat doe ik in samenwerking met Molter BV uit Noordwijkerhout die het tuinwerk voor zijn rekening neemt."

EIGEN PROGRAMMA

Zijn keuze voor de vasteplantenveredeling werd ingegeven door het feit, dat Kees Jan Kraan een enorme liefhebber is van vaste planten en dat de veredeling van vaste planten bovendien geen hoofdactiviteit was van zijn werkgever. "Daar komt bij, dat Laurens Lage-schaar een aantal jaren geleden een heel speciaal assortiment ging samenstellen, gericht op gemeentelijke plantsoenen en vakbeplanting. Zijn concepten hebben betrekking op beplantingen, waar de onderlinge concurrentiekracht van planten ten opzichte van elkaar bepalend is en zodanig dat ze jarenlang kunnen blijven groeien. Dat was voor mij aanleiding om te gaan kruisen in geslachten als Persicaria, Nepeta, Geranium en Hemerocallis. Waarom juist die gewassen? Dat laat zich moeilijk beantwoorden en is vaak gevoelsmatig. Soms speelt de moeilijkheidsgraad een rol, want die is per gewas verschillend. Zo ben ik al een paar

Eén van de Persicaria-aanwinsten uit het eigen veredelingsprogramma

r Kees Jan Kraan een hobby

Kees Jan Kraan tussen de nieuwe Hydrangea-selecties uit het veredelingsprogramma van Boot & Co

jaar bezig met Rudbeckia's, maar dan de Gold Sturm-achtigen en is Molter al een paar jaar aan de gang met Kniphofia. Het is overigens de bedoeling dat ik dat nu verder oppak'.

BEREIKTE RESULTATEN

Een succes uit zijn eigen veredelingsprogramma noemt Kees Jan Kraan de vernieuwde Stella de Oro-serie in wording, een Hemerocallis-lijn met harde kleuren die echte doorbloei geeft in de zomermaanden. "Bloeien de meeste daglelies niet langer dan een week of acht, deze halen makkelijk de drie maanden. Volgend jaar hopen we uit dit hele verhaal een complete serie te selecteren waarna binnen enkele jaren hopelijk een complete lijn geïntroduceerd kan worden (zie www.bridgeviewgardens.nl). Bij Persicaria begint het eveneens te lopen. Lage planten met donkergroen blad en een rijke bloei zijn daar de speerpunten. Van de Nepata's worden komend voorjaar de eerste planten uitgezet en getest. Daarbij richten we ons met name op korte bossige typen met mooie grote bloemen. Bij Geranium zijn de eerste nummers als proef in de weefselweek uitgezet om te kijken of de eigenschappen wel allemaal terugkomen. In samenwerking met Molter gaan we een Kniphofia-lijn opzetten. Daarbij richten we ons op niet al te hoge planten met een rijke bloei en een heleboel stelen die tegelijkertijd bloeien plus heel gezond donkergekleurd blad dat sterk is en mooi om te zien."

PLANMATIG

Bij het veredelen gaat Kees Jan Kraan bij voorkeur volgens een bepaald plan te werk. "Eerst gaan we inventariseren wat er in het huidige assortiment aanwezig is. Vervolgens wordt de literatuur uitgespit om vast te stellen wat wel en niet kruist. Dan verzamel je het sortiment wat je denkt nodig te hebben, plant dat op en voor de rest is het een kwestie van kruisen, zaden oogsten, uitzaaïen, zaailingen opkweken en daarin selecteren. Dat vergt een proces van jaren. Dat geldt zowel voor vaste planten als boomkwekerijproducten. Bij rozen bijvoorbeeld ben je daar tien jaar mee bezig. Grootste knelpunten die zich bij de vastepflanterveredeling voordoen is het bemachtigen van het

sortiment wat je nodig hebt. Dat is vaak lastig. Ander probleem is dat heel veel vaste planten zo sterk uitzaaïen of niet gezond zijn. Een geslacht als *Centaurea* bijvoorbeeld is zo ziek als wat. Zo heeft elke groep zijn specifieke problemen die je moet inventariseren. Bij *Persicaria* zoeken we naar andere kleuren, maar hoe krijg je die. Hier en daar begint men wat nieuwe technieken toe te passen, maar vaak gaat het daarbij om duurdere veredelings technieken die alleen bij grotere aantallen economisch rendabel zijn. Focus is een heel belangrijk aspect in de veredeling. Het is voor een veredelaar heel moeilijk om zich daar consequent aan te houden. Uit kostenoverwegingen heeft het ook geen zin om elke zaailing onder kwekersrecht te brengen. Dat is alleen zinvol als de kosten door de baten gedekt worden en er echt een markt is voor een zaailing."

CNB NEW PLANTS

Het in het handelsverkeer brengen van nieuwe soorten laat Kees Jan Kraan graag over aan andere schakels in de keten. "Meestal verloopt het via bestaande connecties of we zoeken er mensen bij die het goed voor ons kunnen vermarkten. Als veredelaar kun je een beroep doen op bemiddelaars als Plantipp of CNB New Plants. Het is nog heel prematuur, maar CNB New Plants gaat nu een paar aanwinsten beproeven, zowel *Nepata's* als *Persicaria's*. Ook hebben we drie *Geranium*-aanwinsten bij Blooms zitten om getest te worden en gaat Darwin Plants wat dingen uitproberen. Of de vaste plantenveredeling een lucratieve bezigheid is weet ik niet. Ik heb nog nooit wat in de handel gebracht en het wordt nu opgestart. Lucratief? Het heeft me nog nooit wat opgeleverd, maar dat is ook niet belangrijk. Het is mijn lust en mijn leven, daar gaat het om. Natuurlijk hoop je, dat er nog meer leuke aanwinsten uit het kruisingswerk naar voren komen. Voorwaarde is dat je gezond blijft."

Toonaangevend

Boot & Co Boomkwekerijen BV is al zestig jaar een toonaangevende kweker van functioneel groen. Het bedrijf produceert onder meer laanbomen, heesters, bos- en haagplanten, rozen, coniferen en vruchtbomen in Boskoop en Zundert. Om optimaal te voorzien in de behoeften van de klant heeft het bedrijf een eigen Research & Developmentafdeling, waar eigen sortiment gekweekt, ontwikkeld en getest wordt. Doel is sterke en gezonde planten op de markt te brengen met een hoge belevings- en sierwaarde. Om tegemoet te komen aan de wensen die veel klanten hebben, zoals de behoefte aan fleurige heesters en vaste planten en een vegetatie die weinig onderhoud vergt, heeft Boot & Co het FLEUR ROBUSTE® concept ontwikkeld. Planten uit deze serie staan garant voor jarenlang plezier en zijn kostenbesparend in het beheer. Alle maten en soorten meegeteld omvat het totale leveringsprogramma zo'n 30.000 à 40.000 artikelen. Met directeur Jan de Vries aan het hoofd zijn bij het bedrijf meer dan vijftig medewerkers in dienst.